

ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Ткаченко Ю. О., студентка групи УС-52, Черненко Н.О., к.е.н, доцент
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
tkachenko98yu@gmail.com

Освітня сфера посідає одне з пріоритетних місць у структурі державного фінансування соціальних послуг країн світу. Світовий досвід переконує, що в розвинених країнах світу пряме державне фінансування освітньої сфери ефективно поєднується з непрямыми методами підтримки освітньої діяльності, які реалізуються на практиці через податкові, кредитні та інформаційні важелі заохочення приватних компаній і фірм щодо інвестування у розвиток людського ресурсу. Протягом останніх десятиліть нові індустріальні країни також долучились до процесу постійного підвищення освітнього рівня своїх працівників, подовження тривалості їх навчання та підготовки.

Ситуація на освітньому ринку послуг в Україні з кожним роком стає все більш напруженою і жорсткішою. В умовах постійного зростаючого контингенту студентів, як в цілому світі, так і в Україні, освітні послуги та вища освіта викликають підвищену увагу та інтерес у суспільства. Через ці обставини, що впливають на вибір абітурієнтів вищого навчального закладу, особлива увага припадає на матеріально-технічне забезпечення функціонування закладів освіти, цінову політику, практичну цілеспрямованість отриманих знань, перспективу їхнього подальшого працевлаштування. Це спричинило конкуренцію між вищими навчальними закладами. Більшість економічних змін впливають на функціонування освітніх послуг.

Проблемними факторами для системи вищої освіти в Україні можна виділити:

- якість освіти не відповідає очікуванням роботодавців;
- система освіти не розвиває важливих для конкурентоспроможних навичок;
- кошти, що виділяються на освіту, витрачаються неефективно;
- в Україні слабка система керування та контролю якості освіти.

Управління конкурентоспроможністю є досить новою проблематикою для навчального закладу не тільки в Україні, але й закордоном. Можна сказати, що конкурентоспроможність це процес, який є як аспект освітнього менеджменту, що спрямований на формування, розвиток та реалізацію конкурентних переваг, стимулювання збагачення потенціалу (матеріально-технічне забезпечення, інформатизація, зв'язок з громадськістю та забезпечення вузів стійкого положення у конкурентному середовищі).

Сучасна система освітніх послуг в Україні не забезпечує достатнього рівня конкурентоспроможності країни, хоча й має високі кількісні характеристики. Завдяки зростаючому числу іноземних студентів, Україна зайняла перше місце в рейтингу «Good Country index» в категорії «Глобальний вклад в науку та технології». Одним з основних факторів, що визначає лідерів у цій категорії, є кількість іноземних студентів, які навчаються в країні, відносно розміру економіки. Станом на листопад 2018 Український державний центр міжнародної освіти зареєстрував близько 45 тисяч запрошених на навчання в Україні для нових студентів і це число швидко збільшується. Ще можна навести такі показники, як: Україна займає 13 місце за показником охоплення населення вищою освітою, якість освітніх послуг - 69 місце, якість математичних та природничих наук – 28 з 148. Але Україна займає одне з останніх місць за критерієм здатності країни до втримання талантів, це пов'язане в першу чергу з відсутністю належних умов гідного працевлаштування для молодого покоління.

До напрямів підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів можна віднести:

- удосконалення управління вищою освітою (розробку методик і системи для оцінки діяльності ВНЗ, моніторинг їхньої діяльності, вдосконалення держзамовлення на підготовку фахівців);
- нарощення потенціалу професорсько-викладацького складу та підвищення його соціального статусу;
- посилення міжнародного співробітництва ВНЗ України в інтеграції з іншими країнами в галузі НДДКР, тренінгів та наукових досліджень;
- оптимізація структури ВНЗ для приведення їх відповідної якості високорозвинених та високоосвічених європейських країн;
- удосконалення якості навчального процесу шляхом впровадження сучасних методик навчання;
- підвищення конкурентоспроможності випускників і розвиток системи їхнього працевлаштування, а саме – посилити консультативні послуги викладачів, організувати належним чином виробничу практику студентів;
- поліпшення фінансово-економічного механізму функціонування університетів, створення системи багатоканального фінансування вищої освіти;
- створення умов щодо зацікавленості працевлаштування молоді в Україні, що сприятиме підвищенню позиції України у рейтингу «Здатність країни до втримання талантів»;
- створення умов щодо представлення вітчизняних вищих навчальних закладів у наявних міжнародних базах даних, посилення наукових розробок професорсько-викладацького складу та їхнього публікування у зарубіжних виданнях, що дасть можливість збільшити кількість ВНЗ України у міжнародних рейтингах.

Окрім цього, необхідно враховувати критерії рейтингових оцінок при розробці та затвердженні Концепції наукової, навчально-виховної та позанавчальної роботи університетів в Україні. Отже, завдання підвищення конкурентоспроможності вітчизняних університетів має вирішуватися на всіх рівнях управління освітянської діяльності: як на рівні самого університету, так і має бути пріоритетним завданням на державному рівні. Найбільш оптимальний варіант – це створення спеціальної служби, яка буде планомірно визначати реальну позицію університетів серед конкурентів, аналізувати ситуацію та розробляти методи просування освітніх послуг, оцінювати ефективність усього освітнього процесу. Крім того, щоб забезпечити стійке підвищення позицій країни за Індексом глобальної конкурентоспроможності, необхідно усунути регіональні диспропорції та почати процес якісного реформування системи вищої освіти та професійної підготовки.

Серед спеціальностей, що приваблюють студентів за кордоном, на першому місці знаходяться суспільні науки, бізнес і право, на другому – природничі науки, на третьому – інженерні та будівельні спеціальності.

Наступним кроком після експорту освітніх послуг виходу університетів на ринки інших країн стає транскордонна освіта, яка є логічним сучасним розвитком дистанційної освіти під впливом поєднання процесу глобалізації і створення нових засобів роботи з інформацією. Сутнісна відмінність транскордонної освіти від звичайного експорту-імпорту освітніх послуг полягає в тому, що вона здійснюється на основі інвестування.

Вихід університетів на ринки інших країн може здійснюватись або через створення представництва свого університету в іншій країні, або через надання іноземного провайдерів (національному навчальному закладу) виключних прав на здійснення власної освітньої програми за кордоном. За визначенням до транскордонної освіти належать такі види освітньої діяльності, коли студенти здобувають освіту не в країні походження вищого навчального закладу, який видає диплом.[3]

Найбільшим рівнем інтернаціоналізації науково-освітньої діяльності мають нині університети США, Великобританії, Німеччини та Франції, які лідирують на ринку освітніх послуг у світі завдяки потужному їх фінансуванню та високим міжнародним рейтингам.

В той час ще одним глобальним виміром інтернаціоналізації є дедалі більша концентрація іноземних викладів в університетах тих країн, які в останні десятиліття здійснили значний економічний прорив завдяки насамперед науково-інноваційному ресурсу (Китай, Сінгапур, ОАЕ, Бразилія та ін.), які останніми роками активно нарощують свій сегмент на світовому ринку освітніх послуг.[2]

Сучасні університети повинні змагатися між собою не за кількістю підготовлених фахівців, а за рівнем здобутої ними кваліфікації, попит випускників на ринку праці та показниками працевлаштування [1].

Список використаних джерел:

1. Бондаревська К.В., Фоменко А.О. Актуальні проблеми молодіжної зайнятості в сучасних умовах, Сталій розвиток економіки, 2015 (26).
2. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку : монографія / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», Ін-т глоб. екон. політики, Ін-т соц.-труд. відносин ; [Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. М. Колот, Я. М. Столярчук, та ін.] ; за заг. ред. Д. Г. Лук'яненка та А. М. Поручника. – Київ : КНЕУ, 2011. – 703 с.
3. Університети та бізнес: міжнародний досвід співпраці та перспективи для України: [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://cost.ua/news/421-college-business-cooperation>.